

MINISTERIE VAN NATIONALE OPVOEDING
EN CULTUUR

Verbeteringsraad voor het technisch onderwijs

Rijksberoepsonderwijs

**PROGRAMMA'S
ACTUALITEITS-
PROBLEMEN**

1963

Georg-Eckert-Institut
für internationale Schulbuchforschung
Braunschweig
-Bibliothek-

B

Z-17

(1,63)5

Ministerium für Erziehung und Kultur

Berufsschulen

Gegenwartsprobleme.

1963.

Georg-Eckert-Institut BS78

1 223 236 X

MINISTERIE VAN NATIONALE OPVOEDING
EN CULTUUR

Verbeteringsraad voor het technisch onderwijs

Rijksberoepsonderwijs

**PROGRAMMA'S
ACTUALITEITS-
PROBLEMEN**

1963

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
Schulbuchbibliothek

32679

3

2-17(1,63)5

ACTUALITEITSPROBLEMEN (daarbij Geschiedenis en Aardrijkskunde)

LAGERE CYCLUS

TEN GELEIDE

De enige voorwaarde om tot het tweede jaar beroepsschool toegelaten te worden, is de leeftijd van dertien jaar bereikt hebben. Men vindt dan ook in dit eerste jaar beroepsonderwijs jongens en meisjes die niet eens de lagere school volledig doorlopen hebben, leerlingen die wel volle zes jaar lager onderwijs genoten, doch zonder veel theoretisch technische vorming een stiel wensen te leren, en daarnaast leerlingen die niet slaagden in het oriëntatiejaar van de technische school of in het eerste jaar van het algemeen vormend middelbaar onderwijs, en daarom naar de beroepsschool overschakelen.

Deze leerlingen die op dertienjarige leeftijd het tweede oriëntatiejaar in de beroepsschool aanvatten, willen goede vakarbeiders worden, en het doel van de beroepsschool is de vakscholing goed te verzorgen, maar daarnaast deze jonge mensen interesse en begrip te geven voor de maatschappij waartoe ze behoren.

De helft (tweede oriëntatiejaar) tot 2/3 en méér (3e en vierde jaar) van de lestijden worden aan de technische en beroepsvorming besteed. De tijd die overblijft voor de algemeen vormende vakken is in de beroepsschool zeer streng beperkt, en geschiedenis en aardrijkskunde komen op de lessenrooster niet voor.

Wil dit zeggen dat de pedagogen die de referentielessentabellen samenstelden deze vakken nutteloos achten voor de leerlingen uit de beroepsafdeling? Wel integendeel, doch er konden géén twee h/week aan besteed worden, en het werd bovendien nodig geacht deze vakken zó aan de leerlingen aan te bieden, dat ze het belang ervan spontaan zouden aanvoelen. Vandaar het nieuwe leervak: *actualiteitsproblemen*.

De leraar zal zich niet blind staren op het woord « problemen ». Het gaat er helemaal niet om de problemen uit de actualiteit te bespreken, bvb. de verantwoordelijkheden en de oplossing van de moeilijkheden van het ogenblik, waar ook op de wereld zij zich voordoen. Dit zou ten andere tot partijdige beschouwingen leiden, wat — moet het wel onderstreept worden? — tot iedere prijs en onder alle omstandigheden moet geweerd worden. Wat de opstellers op het oog hebben, is op een manier die de leerlingen boeit, nl. *vastgeknoopt aan het gebeuren van het ogenblik*, de hoofdfeiten

uit de geschiedenis en de aardrijkskunde aan te leren. M.a.w. de leraar zal de actualiteit als lokaas gebruiken om geschiedenis en aardrijkskunde te onderwijzen.

Samen met dit informatieve doel zal dan het vormende doel, dat hoofdzaak blijft bij alle onderwijs, bereikt worden: de leerling leren inzien dat het heden gegroeid is uit het verleden en beïnvloed wordt door de omgeving waarin het plaats grijpt.

Als de leerlingen op school de vraagstukken van heden onder deze hoek hebben leren beschouwen, dan zijn ze gewapend tegen onbesuisde verguizingen of ophemelingen, dan hebben ze geleerd omzichtig te zijn vooraleer te oordelen of te veroordelen. « 's Lands wijs, 's lands eer » is niet slechts een kijk op de amusante, ietwat belachelijke doenwijze van vreemde volkeren, er ligt een diepe geschiedkundige en aardrijkskundige wijsheid in die woorden. Een goed opgevatte leergang in actualiteitsproblemen zal de leerlingen eerbied bijbrengen voor de levenswijzen van vroegere tijden en van verre volkeren, begrip voor toestanden die ons vreemd of verkeerd voorkomen, en niet weinig bijdragen tot de goede verstandhouding onder de volkeren.

In de geest van de ontwerpers bestaat bij « actualiteitsproblemen » wel degelijk de beperking « in verband met geschiedenis en aardrijkskunde ». Dit wil niet zeggen dat andere gebeurtenissen uit de actualiteit in deze lessen niet *mogen* behandeld worden. Maar die vinden meestal hun plaats bij andere vakken, godsdienst of zedenleer, staatsburgerlijke opvoeding, moedertaal, beroepseconomie, e.d. Het is dus ten zeerste gewenst deze leergang op te vatten als plaatsvervanger van aardrijkskunde en geschiedenis.

WENKEN IN VERBAND MET DE KEUZE VAN DE LEERSTOF

Het gaat niet op een uitgestippeld programma van actualiteitsproblemen vast te leggen. Iedere les moet *uitgaan van een gebeurtenis die werkelijk in het brandpunt staat van de belangstelling* van de gemeenschap op het ogenblik van de les.

Niettemin moet de leraar ervoor zorgen dat de hoofdpunten uit de algemene en vaderlandse geschiedenis aangeleerd worden, eveneens de hoofdfeiten en -factoren van fysische, menselijke, economische en regionale aardrijkskunde. De leraar zal er verder voor zorgen aan geschiedenis en aardrijkskunde, in de loop van het jaar, ongeveer evenveel lestijden te besteden.

De leraar zal vanaf het tweede jaar een opsomming van de gegeven leerstof bijhouden, die elke groep leerlingen vergezelt doorheen de beroepsschool. Hij zal ook een fichestelsel aanleggen per onderwerp, waarbij hij noteert in welke klas en op welke datum deze stof behandeld werd, dit om te vermijden dat voor dezelfde leerlingen hetzelfde onderwerp elk jaar opnieuw een beurt krijgt,

terwijl andere, die evengoed bij de actualiteit konden aangeknoopt worden, verwaarloosd worden.

Hieronder volgt nu een *greep* van punten die in de loop van de lagere beroepsschool zouden moeten aangesneden worden. Ze zijn hier min of meer chronologisch en chorografisch geordend. Het spreekt vanzelf dat deze orde bij het onderwijs *niet mag*, laat staan moet, gevolgd worden. Ook de gegeven onderwerpen zijn niet bindend, en evenmin limiterend. Al naar gelang de persoonlijkheid van de leraar, de plaats waar de school gelegen is, het milieu waaruit de leerlingen komen, de afdeling waarin ze zitten, hun belangstelling van het ogenblik, en bovenal de *actualiteit*, zullen de onderwerpen variëren. Er weze nog op gewezen dat, indien de lokale geschiedenis of folklore, en de lokale aardrijkskunde of economie behandeld worden, dit slechts in een zeer beperkt aantal lessen (en steeds in verband met een actueel feit) mag gebeuren, en dan nog liefst geïntegreerd in een ruimer gezichtsveld.

Eén zaak houde de leraar echter steeds voor ogen: hem of haar is het toevertrouwd deze jongeren uit de beroepsschool de ogen, het verstand en het hart te openen, zodat ze de wereld waarin ze leven en de mensen waarmee ze lotsverbonden zijn enigszins begrijpen.

Onderwerpen in verband met geschiedenis :

De grote ontdekkingsreizen.

Karel V.

Luther en het protestantisme.

De Renaissance in de kunst.

Hendrik VIII en Elisabeth I.

De tijd van Lodewijk XIV.

Geschiedenis van Amerika : van kolonisatie tot onafhankelijkheid.

Maria-Theresia en Jozef II.

De Franse revolutie.

Het machinisme.

De revoluties van de XIXe eeuw.

Florence Nightingale, Henri Dunant en het Rode Kruis.

Socialisme, marxisme, christen democratie.

De herleving van de Olympische Spelen.

De beide wereldoorlogen.

Mussolini, Hitler, Lenin, Stalin.

De ontvoogding van Afrika en Azië, o.m. Kongo.

De UNO.

Het Koninkrijk België en zijn instellingen.
Onze nationale feestdagen en hun betekenis.
Van Brits Imperium tot Commonwealth.
De Rechten van de Mens doorheen de geschiedenis.

Opm.: Onderwerpen uit Oudheid en Middeleeuwen werden opzettelijk achterwege gelaten, omdat de leerlingen die een eerste oriëntatiejaar gevolgd hebben, over deze periode een systematisch geschiedenisonderwijs gehad hebben. Voor klassen waarin deze leerlingen in de minderheid zijn, geldt al wat in de « wenken » gezegd werd.

Onderwerpen in verband met aardrijkskunde :

Enkele Europese landen.
Benelux.
De U.S.S.R.
U.S.A. en Canada.
Latijns Amerika of Australië.
Zuidoost Azië.
China.
Japan of Indonesië.
E.G.K.S., Euromarkt en Euratom.
De energiebronnen : steenkool, petroleum, elektriciteit.
Enkele basisgrondstoffen en hun verwerking.
Wereldbevolking en voedselvoorziening.....

ENKELE METHODOLOGISCHE WENKEN

1. Steeds zal *uitgegaan worden* van een *actueel feit*: een titel of een foto uit de krant zal getoond worden, een nieuwsbericht uit de radio herhaald, of uit de krant voorgelezen.
2. De gegevens zullen *beeldend* weergegeven worden: schetsen, grafieken, vergelijkingen zullen visueel en liefst in kleuren geconcretiseerd worden.
3. De gebeurtenissen zullen steeds duidelijk gelokaliseerd worden in de tijd (*tijdsband* schetsen) en in de ruimte (*wereldbol* en *wandkaart* gebruiken).
4. Men zal niet streven naar volledigheid, noch naar fijne nuancering. Men zal zich beperken tot de *meest kenschetsende feiten* en in felle kleuren schilderen.

5. Bij het behandelen van geschiedkundige vraagstukken zal men de tijdsgeest en de tijdssfeer doen leven, niet door abstracte beschrijving, maar rond een concreet geval.
 6. Bij het behandelen van aardrijkskundige vraagstukken zal men de regionale atmosfeer en de mentaliteit van de bewoners doen leven, door welgekozen foto's van landschappen en levenswijzen.
 7. De leraar zal niet meer dan twee lestijden aan een zelfde onderwerp besteden.
 8. De leraar zal stelselmatig en oordeelkundig de *audio-visuele* hulpmiddelen gebruiken. Hij zal *streng* zijn in de keus, zeer *matig* in de hoeveelheid, en ze nooit gebruiken ter illustratie op het einde van de les, doch als *uitgangspunt*, nl. als waarne- mings- en beschrijvingsmateriaal.
-

HOGERE SECUNDAIRE BEROEPSSCHOOL

Voor dit leervak blijven geest, onderwerpen en methodologie dezelfde als in de lagere secundaire beroepsschool.

Het lijkt dus overbodig een nieuw programma op te stellen, waarin dezelfde beschouwingen zouden geuit worden en gelijkaardige onderwerpen zouden gesuggereerd worden als in de lagere secundaire beroepsschool.

Alleen moet er met nadruk op gewezen worden dat de leraar hier met oudere leerlingen te doen heeft, die reeds vatbaar zijn voor meer ingewikkelde problemen. Vooral in vijfde en zesde jaar staan die jonge lieden reeds dicht bij het werkelijke leven van de volwassenen, en hun belangstelling gaat vooral naar de sociale en economische aspecten van de vraagstukken. De leraar zal dit voor ogen houden, alle oppervlakkigheid vermijden, en een onderwijs geven dat werkelijk vormt voor het leven.
